

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

ENTEĞRE RAPORLARIN OKUNABİLİRLİĞİNİN İŞLETMELERİN FİNANSAL PERFORMANSLARI İLE İLİŞKİSİ: SEKTÖREL BİR ARAŞTIRMA*

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE READABILITY OF INTEGRATED REPORTS AND FINANCIAL PERFORMANCES OF ENTERPRISES: A SECTORAL RESEARCH

Rahiye AKALIN¹

Prof. Dr. Osman TUĞAY²

ÖZ

İşletmeler faaliyetlerine ilişkin bilgiyi çeşitli raporlar aracılığıyla bilgi kullanıcılarına iletmektedir. Bilgi aktarımını finansal raporlar, faaliyet raporları, sürdürülebilirlik raporları gibi çeşitli araçlarla sağlamaktadır. Hem finansal hem de finansal olmayan bilgilerden oluşan bu raporlar, işletmeler hakkında bilgi edinmek isteyen ilgililerin ihtiyacını karşılamakla birlikte bazen bilgi karmaşasına sebep olabilmektedir. Günümüzde bilgi karmaşıklığını gidermek amacıyla kurumsal raporlama gelişiminin sonucu niteliğinde yeni bir raporlama paradigması olarak entegre raporlama sistemi ortaya çıkmıştır. Bilgi kullanıcıları için hazırlanan uzun ve karmaşık geleneksel raporlar çoğunlukla eleştirilmektedir. Entegre raporlama bunların aksine raporu hazırlayan işletmelerin mevcut durumunu ve performanslarını; bilgi kullanıcılarına açık, anlaşılır, sade bir dille aktarmayı vaat etmektedir. Entegre raporlamanın bu hedefi doğrultusunda; çalışma entegre rapor hazırlayan işletmelerin yayımladıkları raporların kolay okunabilir olup olmadığını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada öncelikle Readable Pro metin analizi programıyla entegre raporlar analiz edilmiştir. Analiz sonucunda program her bir rapora ait okuma kolaylığı puanı ve okunabilirlik derecesi oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında sekiz farklı hipotez kurularak öncelikle farklı sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik derecesinin sektörlere bağımlı olup olmadığını sonrasında elde edilen okuma kolaylığı puanları ile işletmelerin rapor uzunlukları ve finansal performans oranları arasındaki ilişki analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Entegre Raporlama, Finansal Performans Oranları, Entegre Raporların Okunabilirliği.

JEL Sınıflandırma Kodları: G20, M20, Q56.

ABSTRACT

Businesses convey information about their activities to information users through various reports. The information transfer is provided by several reports such as financial, annual and sustainability reports. The reports both financial and not financial may cause informational convergence rather than supplying with those concerned that they want to get information about the business. In these days, integrated reporting system has appeared as a new reporting paradigm as a result of development of corporate reporting. Long and complex traditional reports prepared for information users are often criticized. Integrated reporting, current status and performance of enterprises; promises to convey information to users in a clear, understandable and plain language. In line with the goal of integrated reporting, the study aims to evaluate whether the reports published by enterprises preparing integrated reports are easy to read by means of Readable Pro text analyzing program. The integrated reports are analyzed. As a result of the analyses, the program sets off facility of reading score and readability score. Within research, thanks to readability score which is obtained by eight different hypothesizing, the relation between the facility of reading score and the businesses reports long and financial performance rates is analyzed per the facility of reading score which is obtained after whether there is a difference between readability score of integrated reports of businesses operating in different sectors.

Keywords: Integrated Reporting, Financial Performance Ratios, Integrated Reports Readability.

JEL Classification Codes: G20, M20, Q56.

* Bu çalışma Osman TUĞAY danışmanlığında Rahiye Akalın tarafından hazırlanan ve 12.07.2021 tarihinde savunulan "Entegre Raporlarının Okunabilirliğinin İşletmelerin Finansal performansları ile İlişkisi: Sektörel Bazda Bir Araştırma" başlıklı yüksek lisans tezinden yararlanarak hazırlanmıştır.

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi, rahiye.can@hotmail.com

² Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, otugay@mehmetakif.edu.tr

EXTENDED SUMMARY

Purpose and Scope:

Long and complex traditional reports prepared for information users are often criticized. Integrated reporting, on the contrary, includes the current status, performance, and expectations of the companies preparing the report; It promises to convey in a clear, understandable and simple language. In line with this goal of integrated reporting; The study aims to evaluate whether the reports published by enterprises preparing integrated reports are easy to read.

Design/methodology/approach:

Within the scope of the research, first of all, eighty integrated reports of twenty different companies operating in the industry, financial services, basic materials, and consumer goods sectors for the years 2016-2017-2018-2019 were downloaded from the IIRC database. Then, Flesch Reading Ease score was used as the basic formula in order to measure the readability quality of the integrated reports and obtain quantitative data. In order to analyze the integrated reports in the form of qualitative text, Readable Pro text analysis program was used in the study. The text analysis program automatically calculates various formulas related to readability. Flesch Reading Ease score was used as the basic formula in the study. The program assigns readability grades as A, B, C, D, E to the integrated reports according to its own criteria, taking into account all the scores in other readability algorithms. Are these readability degrees actually different from each other for businesses operating in different sectors? Is the sector change effective on the readability degree? used to answer questions. Afterwards, the length of integrated reports, which is another factor that we think may have a relationship with readability, was examined. Report lengths are visualized with the help of tables based on page numbers. Thus, the relationship between report length and readability scores was analyzed. As a next step, separate annual financial reports for each year were downloaded, some from the IIRC database and some from the companies' own websites. By using the balance sheets and income statements of the companies, asset turnover rate, net profit/sales ratio, equity profitability ratio, asset profitability ratio, financial leverage ratio and debt/equity ratio were calculated. By calculating the financial performance ratios of the companies, it was investigated whether there was a relationship between their readability scores. In order to test the developed hypotheses, correlation analysis was performed using SPSS statistics 24 program.

Findings:

The Readable Pro program used in the analysis creates letter grades by using the scores of all the readability algorithms it calculates. Out of 80 integrated reports examined in the analysis, 2 of them have a letter grade of A, 38 of them C, and 40 of them have a letter grade readability. As a result of the analysis, it was found that the readability degrees on a yearly basis were not dependent on the sectors ($p > 0.05$). In other words, a relationship between the quality of the reports, that is, the degree of readability, with the sectors could not be determined. When the flesh reading ease scores of the companies included in the research are evaluated; that is, when we look at the average of the flesch reading ease scores of each company, Axa is the best company with a score of 49,2 The company with the lowest average Flesch reading ease score was Atlantia with a score of 30,4. Within the scope of the research, the page lengths of the reports of the companies are also examined. This report is the longest integrated report in terms of page lengths, with 444 pages, and is Tata company's report in 2019. The shortest integrated report is Axa's 2017 report with 44 pages. As a result of the analysis carried out with these data obtained, no statistically significant relationship could be determined between the readability scores of the integrated reports of the enterprises on a yearly basis and the length of the report. Another of the analysis findings is; No correlation was found between the readability scores of the integrated reports and the asset turnover rate, net profit/sales ratio, return on equity ratio, return on assets ratio, leverage ratio and debt/equity ratio.

Conclusion and Discussion:

It was observed that the majority of the analyzed reports were at the two lowest readability levels. This has often revealed that integrated reports offer poor readability and are potentially difficult to read. The findings show that a certain knowledge and expertise is needed to read and solve integrated reports. The results also found that the readability of the integrated reports did not improve over the years analyzed. These readability findings showed that it is possible to prepare integrated reports that are easier to read. Are the readability degrees of businesses operating in different sectors different from each other? Is the sector change effective on the readability degree? In response to the questions, it was found that the readability level of the integrated report on a yearly basis is independent of the sectors. For this reason, it is thought that every sector is aware of the importance of the integrated report. The relationship between report lengths and readability has been discussed many times in the literature. As a result of the study, no significant relationship was found between readability scores and report lengths. Then, as a result of investigating the relationship between the readability scores of the integrated reports and the financial performance of the enterprises, no relationship was found between these rates and the readability scores. It is thought that this finding may go further than the fact that integrated reporting is a relatively new approach in corporate reporting.

1. GİRİŞ

Azalan doğal kaynaklar, gelişen teknoloji ve artan küreselleşmenin etkisi sonucu kullanıcılar işletme faaliyetlerinin çevresel, sosyal ve kurumsal etkilerini öğrenmek istemektedir. Bu nedenle artan bilgi ihtiyacıyla birlikte işletmelerin performanslarını yansıtmada artık geleneksel raporlama yetersiz kalmaktadır. Bu noktada işletmenin finansal ve finansal olmayan bilgisini tek bir raporda bütünleştiren yeni bir raporlama anlayışı olarak entegre raporlama ortaya çıkmaktadır. Entegre raporlama işletmelerin, sürdürülebilir değer yaratma sürecini bütünsel bakış açısıyla ileriye dönük şekilde odaklanarak raporlamaktadır. Entegre rapor hazırlama konusunda rehber olma mahiyetinde 2010 yılında kurulan Uluslararası Entegre Raporlama Komitesi (IIRC) tarafından çeşitli çalışmalar neticesinde Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi oluşturulmuştur. Bu çerçeve kapsamında entegre raporda bulunması gereken unsurlar; temel kavramlar, içerik öğeleri ve kılavuz ilkeler olarak belirlenmiştir.

Bu ilke ve öğeler literatürdeki pek çok araştırmaya konu olmasına rağmen entegre raporların ne ölçüde okunabilir olduğu üzerinde hiç durulmamaktadır. Oysaki kılavuz ilkelerden biri de raporun kısa ve öz olmasıdır. Bu nedenle çalışmada entegre raporların okunabilirliği ölçülmeye çalışılmaktadır. Edgar Dale ve Jeanne Chall'a göre okunabilirlik; metnin uygun okunma hızı, ilgi çekiciliği ve belirli okuyucu kitlesinin parçayı anlama ölçüsü gibi unsurlar toplamının başarısını etkileyen öğe olarak tanımlanmaktadır (Dubay, 2004, s. 3). İç ve dış paydaşlar için metinlerdeki bilgiler oldukça değerlidir. Fakat bu bilgilerin tam bir şekilde anlaşılabilmesi yüksek seviyedeki okunabilirlikle mümkün olmaktadır. İlgili metin, okuyucunun okuma becerisini aştığı zaman bilgi kullanıcıları çoğunlukla okumaktan vazgeçmektedir. Bunun için de okunabilirlik konusu gittikçe önemli bir hal almaktadır (Luo vd., 2018, s. 188).

Bu kapsamda çalışmada okunabilirliği ölçmek için; 1948'de Rudolph Flesch tarafından geliştirilen en eski formüllerden biri olarak bilinen flesch okuma kolaylığı formülü kullanılarak entegre raporlar için okunabilirlik puanları belirlenmektedir. Metin analizi Readable Pro programı yardımıyla yapılmaktadır. Analiz sanayi, finansal hizmetler, temel malzemeler ve tüketim malları sektörlerinde faaliyette bulunan 20 şirketin 2016-2019 yılı entegre raporlarına uygulanmaktadır. Ardından elde edilen flesch okuma kolaylığı puanları ile işletmelerin finansal performans oranları arasındaki ilişki incelenmektedir. Çalışma 7 bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümü giriş bölümü oluştururken, ikinci bölümde literatür incelenmektedir. Üçüncü bölüm de ise entegre raporlama hakkında kavramsal çerçeve ele alınmaktadır. Çalışmanın dördüncü bölümü entegre raporların okunabilirliği ve okunabilirliğin ölçülmesine dair teorik bilgi sağlamaktadır. Beşinci bölümü ise araştırma örnekleme ve metodolojisi oluşturmaktadır. Altıncı bölüm bulgular ve araştırma yöntemlerini içermektedir. Çalışmanın son bölümünde sonuçlar ve genel değerlendirmeler yorumlanmaktadır.

2. LİTERATÜR

Okunabilirlik her dile özgü bir kavram olmakla birlikte köklü bir geçmişe sahiptir. Hatta bu geçmişin Aristo ve Plato'ya kadar dayandığı tahmin edilmektedir (Solmaz, 2009, s. 14). İngilizcede okunabilirlik konusunda ilk araştırmanın 1923 yılında yapıldığı bilinmektedir. Sonraki yıllarda da bu konuyla alakalı araştırmaların sürdürüldüğü görülmektedir. Hem yeni hem de daha kesin formüllerin oluşturulmasını sağlayan bu araştırmalar arasından en bilinenleri Flesch, Gunning, Dale-Chall gibi araştırmacılara aittir (Ateşman, 1997: 72).

Weir ve Calum (2006), okunabilirliği ölçmek için yazılım uygulaması geliştirmektedir. Bu ölçüm geliştirilirken geleneksel unsurların yanı sıra kelimelerin aşinalık düzeyi de hesaba katılmaktadır. Araştırmada Strathclyde adındaki bilgisayar tabanlı yazılımın temelindeki mantık anlatılmaktadır.

Feng Li (2008), yıllık raporların okunabilirliğiyle işletme performansı ve getiri sürekliliği ilişkisini araştırmaktadır. Bunu sis endeksi ile rapor uzunluğu ölçütlerini kullanarak hesaplamaktadır. İncelemelerinin neticesinde yüksek getiri elde eden işletmelerin yıllık rapor okunabilirliğinin kolay, düşük getiri sağlayan işletmelerinse yıllık rapor okunabilirliğini daha zor olarak bulmaktadır.

Du Toit (2017), çalışmada entegre raporların okunabilirliğini ve bu raporların okuyucular tarafından ne kadar ulaşılabilir olduğunu araştırmaktadır. Entegre raporların okunabilirlik puanları Readability Studio yazılım programı kullanılarak analize tabi tutulmaktadır. Elde edilen okunabilirlik puanları ve Ernst & Young Mükemmellik Entegre Raporlama Ödülleri sonuçları arasındaki ilişki korelasyon analiziyle incelenmektedir. Araştırma kapsamında entegre raporlarda karmaşık yapıyı dilin kullanılmasının okunabilirliği azalttığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu da paydaşların entegre raporlardaki bilgilerden sağlayacakları değere etki etmektedir. Entegre raporların okunabilirliğinin düşük olduğu yani okunmasının zor olduğu ve toplam nüfusun sadece bir bölümü için

faydalı olduğu da elde edilen sonuçlar arasındadır. Ayrıca korelasyon analizi sonuçları raporların kompleks bir dille yazılması durumunda daha kaliteli olarak düşünüldüğünü bulmaktadır.

Ertuğrul vd. (2017), yıllık raporların okunabilirliği ve belirsizliğin borçlanma maliyetine etkilerini incelemektedir. Bu araştırma yıllık raporların daha az okunabilir olmasının paydaş grupları üzerinde çeşitli endişelere ve aynı zamanda daha fazla dış finansman maliyetlerine sebep olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Agarwal (2018), entegre raporun işletmeler tarafından benimsenmesinin yıllık raporlarının okunabilirliğini artırıp artırmadığını, ayrıca işletmelerin yıllık raporlarının okunabilirliğinin düşük olmasının yatırımcılar tarafından önemsenip önemsenmediğini araştırmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular entegre raporların benimsenmesinin yıllık raporlardaki karmaşıklığı azaltarak tutarlılığın artmasında rol oynadığı gözlenmektedir. Yıllık raporlardaki artan tutarlılığın yatırımcı tepkisi üzerindeki negatif etkiyi azalttığı gözlemlenmektedir.

Stone ve Lodhia (2019), araştırmalarında entegre raporların okunabilirliği ve erişilebilirliğini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda IIRC veri tabanındaki 2011- 2015 yılları arasındaki bütün entegre raporlar analize dahil edilmektedir. Raporların okunabilirlik puanlarını ölçmek için Readable Pro programı kullanılmaktadır. Elde edilen puanlar sonucunda entegre raporların düşük okunabilirlik değerleri gösterdiği, açıkça yazılmadıkları, okunma zorluklarının oldukları bulgularına ulaşılmaktadır. Ayrıca analiz dahilindeki yıllar boyunca entegre raporların okunabilirliklerinin artmadığı gözlemlenmektedir.

Nilipour vd. (2020), çalışmalarında hisse senetleri Yeni Zelanda Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören işletmelerin sürdürülebilirlik raporlarının okunabilirliği araştırmaktadır. Sürdürülebilirlik raporlarının uzunluğu ile okunabilirlik puanları arasındaki ilişki korelasyon analiziyle incelenmektedir. Bu çalışma okunabilirlik puanlarıyla sürdürülebilirlik raporlarının uzunluğu arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki bulmaktadır. Yani daha uzun olan sürdürülebilirlik raporlarının daha okunabilir olduğu tespit edilmektedir.

3. ENTEGRE RAPORLAMA KAVRAMI

İşletmelerin sosyal, çevresel ve ekonomik sorumluluklarını paydaşlarına aktarma sürecini mevcut raporlarının karşılayamaması üzerine kurumsal raporlamanın son evrimi niteliğinde yeni bir raporlama türü olarak entegre raporlama ortaya çıkmaktadır. İşletmelerin performansına ilişkin finansal ve finansal olmayan bilgilerini tek bir dokümanda sunması entegre raporlama olarak adlandırılmaktadır (Topcu ve Korkmaz, 2015, s. 5).

Entegre raporlama finansal ve finansal olmayan bilgiyi tek dokümanda içeren yenilikçi ve etkin bir kurumsal raporlama aracıdır (Vitolla ve Raimo, 2018, s. 244). Entegre raporlama şirketin faaliyet gösterdiği ticari, sosyal ve çevresel bağlam kapsamında nasıl çalıştığını yansıtarak işletmenin stratejisi, yönetimi, performansı ve manzarası hakkında maddi bilgileri bir araya getiren yeni bir iletişim şeklidir (Alfiero vd., 2018, s. 7). Başka bir ifadeyle entegre raporlama aslında işletmenin ne kadar kâr elde ettiğine değil bu kârı nasıl elde ettiği üzerine odaklanmaktadır. Geleneksel raporlar işletmelerin yalnızca finansal performansı ile ilgilenmektedir. Entegre rapor ise bu durumun aksine işletmelerin getiri sağlarken sermaye ögelerini ne ölçüde ve ne yönde etkilediğini ortaya koyarak paydaşlara daha doğru değerlendirme yapma olanağı sunmaktadır (Kaya, 2015, s. 115).

3.1. Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi

Entegre raporlamada bulunması gereken bilgiler ve hazırlanırken kullanılacak temel şablon IIRC tarafından 2013 yılında yayımlanan “Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi”nde açıklanmaktadır. Bu çerçeve raporun içeriğini ve unsurlarını kurallar bütünü olarak değil de prensip tabanlı format halinde sunmaktadır (Fried vd., 2014, s. 26).

Entegre raporlamanın çerçevesi iki ana bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölüm, giriş bölümü çerçevenin kullanımı ve entegre raporlamanın ana hatlarını oluşturan temel kavramlardan oluşmaktadır. İkinci bölüm, entegre rapor bölümü ise raporun nasıl hazırlanacağı konusunda yol gösterici nitelikte olan yedi klavuz ilkedden ve birbirlerine temelden bağlı sekiz içerik ögesinden oluşmaktadır (IIRC, 2013, s. 5).

3.1.1. Klavuz İlkeler

Klavuz ilkeler temel olarak raporlamada yol gösterici nitelikte bir şablon oluşturmaktadır. Bu şablon raporun içeriğine dair bilgi veren yedi klavuz ilkedden meydana gelmektedir. Bunun sebebi işletmelerin belirli ilkeleri göz önünde bulundurarak kendi formlarına uygun raporlama şekli belirlemelerine yardımcı olmaktır. Bu ilkeler;

stratejik odak ve geleceğe yönelim, bilgiler arası bağlantı, paydaşlarla ilişkiler, önemlilik, kısa ve öz olma, güvenilirlik ve tamlık, tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik olarak sıralanmaktadır (Ercan ve Kestane, 2017, s. 16).

3.1.2. İçerik Öğeleri

Entegre rapora dahil edilmesi gereken unsurlardan birinin de içerik öğeleri olduğu bilinmektedir. İşletmelerin iç yönetim yapısından dış çevre faktörlerine kadar birçok konu birbiriyle ilişkili sekiz farklı içerik öğesi aracılığıyla sunulmaktadır (Alagöz vd., 2018, s. 436). Öğelerin sıralı olarak mı ya da birbirinden bağımsız olarak mı sunulması gerektiği hakkında belli bir şekil zorunluluğu bulunmamaktadır. Fakat özünde birbiriyle ilişkili olan bu öğelerinin aralarında bağlantı kuracak biçimde rolleri açıklanmaktadır. (Sevim vd., 2017, s. 159).

Entegre raporun içerik öğesi unsurları; kurumsal bakış ve dış çevre, yönetim, iş modeli, riskler ve fırsatlar, strateji ve kaynak tahsisi, performans, görünüm, hazırlanma ve sunum temelleri olarak sıralanmaktadır (Lipunga, 2015, s. 134).

4. OKUNABİLİRLİK

Okuma; beynimizin göz ile idrak ettiği simge ve işaretleri algılayarak anlamlandırma ve yorumlama sürecidir. Okunabilirlik ise parçanın kolay okunabilirliğine yardımcı olan unsurların, okuyucunun okuma yeteneğini aşmaması durumudur (Doğan ve Ertugay, 2019, s. 863). Başka bir tanıma göre okunabilirlik, birtakım yazıların ötekilerine göre daha kolay okunmasını sağlayan unsur olarak ifade edilmektedir. Benzer şekilde kelimelerin, cümlelerin açıklığı ve bunları okumanın kolaylığı olarak da belirtilmektedir (Dubay, 2004, s. 3).

Okunabilirlik konusu günümüzde daha popüler olsa da aslında bu kavramla ilgili askeri, sağlık, tıp gibi pek çok alanda çalışmalar eskiye dayanmaktadır. Son zamanlarda ise okunabilirlik konusu muhasebe literatürünün, dil bilimcilerinin, akademisyenlerin dikkatini çekerek üzerinde araştırmaların yapıldığı görülmektedir (Temur, 2003, s. 169). Bütün bu tanımlardan yola çıkarak okunabilirlik ile anlaşılabilirliğin birbiriyle ilişki olduğu görülmektedir. Okunabilirlik, nesirlerdeki cümle ve kelime uzunluğu gibi parametrelere dayanan cümle kurmadaki karmaşıklığın analizidir. Anlaşılabilirlik ise okuyucunun metin konusuna ilgisi, bilgisi ve deneyimi gibi pek çok unsuru hesaba katmaktadır (Stone ve Lodhia, 2019, s. 1534). Bir yazının okunmasının basit olması okuma hızını arttırmayı, akılda kalıcılığı ve anlamayı sağlamaktadır. Bu nedenle anlaşılabilirliğin ana yapı taşı olarak okunabilirlik gösterilebilmektedir. (Du Toit, 2018, s. 636).

4.1. Yıllık Raporların Okunabilirliği

Yıllık raporlar işletme yönetiminin kurum içi paydaşlar ve kurum dışı paydaşlarla iletişim sağlama yollarından birisidir (Li, 2008, s. 222). Yıllık raporlar paydaşların önemli bilgilere ulaşmalarını sağlayarak onlara karar verme aşamasında yardımcı olmaktadır (El-Haj vd., 2020, s. 6). Yıllık raporlar yasal düzenlemelere ve denetim sürecine tabi tutulduğu aynı zamanda finansal durumun bütünlüğünü gösterdiği için güvenilir bir veri tabanı olarak algılanmaktadır. Bu nedenle yıllık raporlar, kullanıcılar için temel bilgi kaynağı olmaktadır. (Courtis, 1995, s. 4). Yıllık rapor okunabilirliği bireysel yatırımcı, analist gibi ilgili kullanıcıların bu raporlardaki bilgileri özümseyerek bu bilgileri değerlendirebilme beceresi şeklinde ifade edilmektedir (Loughran ve Mcdonald, 2014, s. 1649).

Yıllık raporların okunabilirliği sayesinde kurum içi paydaşlar ve kurum dışı paydaşların istek ve ihtiyaçlarının giderilmesi aynı zamanda bilgi kalitesinin artması sağlanmaktadır. Böylece yıllık raporların okunabilir olması raporlardaki karmaşıklığı ve ekonomik ilişki içindeki taraflardan birinin sahip olduğu diğer tarafın yoksun kaldığı bilgi açığını gidererek bilgi asimetrisini düşürmektedir (Aymen vd., 2018, s. 27).

4.2. Entegre Raporların Okunabilirliği

Entegre raporlama işletmenin kendine has durumunu açıklarken anlaşılır ve açık bir dil kullanmayı hedeflemektedir. Bu hedef entegre raporlama çerçevesinde de sürekli olarak tekrar edilmektedir (Stone ve Lodhia, 2019, s. 1533). Entegre raporlama sadece yatırımcılara, finansal analistlere değil daha geniş kitleye yöneliktir. Bu nedenle iyi entegre raporun ilgili bütün paydaş gruplarınca kolay okunur ve anlaşılır olması gerekmektedir. Aynı zamanda karar vermek için ihtiyaç duyulan bilgiyi taşıma becerisi de iyi entegre raporun özelliklerindedir. Birçok analistin bulgularına göre okunabilirlik ve etkili iletişim birbiriyle olumlu yönde ilişkilidir. Durum böyleyken işletmeler genel görüntülerini ve yarattıkları değeri, okunabilir entegre raporlar aracılığıyla daha geniş kitlelere ileterek onlarla iletişime geçmeyi arzulamaktadır. Bu nedenle entegre raporlar hazırlanırken kullanılan dilin açık ve anlaşılır olması başka bir ifade ile okunabilirliği üzerine odaklanılmaktadır. İyi hazırlanmış bir entegre rapor;

kurumsal meşruiyet oluşturmak, işletmenin itibarını artırmak ve genel izlenimlerin kontrolünü elde tutmak için bir araç olarak görülmektedir. Bütün bu çabalar işletmelerin okunabilirliği nasıl ele aldıkları sorusunu ortaya çıkarmaktadır (Du Toit, 2018, s. 630-631).

4.3. Okunabilirliğin Ölçülmesi

Belirli bir okuyucu kitlesinin metni okunabilir olarak algılayıp algılamadığının nasıl ölçüleceği iletişimdeki temel problemlerden biri olmaktadır (Klare, 1975, s. 62). Okunabilirliğin ölçülmesiyle nesirlerin okunabilirlikleri hakkında nicel veriler elde edilmektedir. Böylece sayısal veriler sayesinde nesirlerin okunabilirliklerinin kolay ya da zor olduğuyla alakalı ipucu sağlanmaktadır (Temur, 2003, s. 178). Okunabilirlik ölçüsü nesirlerin iyi veya kötü olması hakkında değil yalnızca kelime yapılarıyla ilgili bilgi vermektedir. Okunabilirliği ölçmek için çeşitli ölçütler bulunmaktadır. Bu ölçütlerden en popüler olarak ortalama cümle uzunluğu ve ortalama sözcük uzunluğu kullanılmaktadır (Ateşman, 1997, s. 72). Okunabilirlik formülleri yazılı materyallerin okunabilirlik düzeylerinin hesaplanmasını sağlayan denklemlerdir. Yazılı dokümanların okunabilirlik seviyesini ölçmek için çeşitli okunabilirlik formülleri kullanılmaktadır. Böylece bu formüller okunabilirlik seviyesini tahmin etmek için analitik bir yol sunmaktadır (Zamanian ve Heydari, 2012, s. 43-44). Bu formüllerden bazıları;

- Flesch Okuma Kolaylığı

1948'de Rudolph Flesch tarafından geliştirilen formül en eski formüllerden biri olarak bilinmektedir (Zurel, 2014, s. 11). Bu formül metindeki cümle, hece ve kelime sayısını dikkate alarak metinlerin okuma zorluğunu ölçmek için kullanılmaktadır (Melloni vd., 2017, s. 232). Formül öncelikli olarak yetişkin okuma gereçlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Bu nedenle 100 üzerinden genel bir anlama puanı sunmaktadır. Formülün matematiksel ifadesi;

Okunabilirlik kolaylığı = $206,835 - 1,015$ (ortalama cümle uzunluğu) – $84,6$ (sözcük başına ortalama hece sayısı) (Zurel, 2014, s. 11).

- Flesch - Kincaid Sınıf Düzeyi

Okuyucunun bir metni anlayabilmesi için ihtiyaç duyduğu minimum eğitim seviyesini göstermektedir. Flesch - Kincaid sınıf seviyesi, Flesch okuma kolaylığı puanının hangi eğitim seviyesine tekabül ettiğini göstermektedir. Formülün matematiksel ifadesi;

Flesch - Kincaid Sınıf Düzeyi = $0,39$ (cümle başına kelime sayısı) + $11,8$ (kelime başına ortalama hece sayısı) – $15,59$ (Nilipour vd., 2020, s. 93-94).

Flesch okuma kolaylığı skorlarının düzeyi, ne anlama geldikleri ve hangi Flesch-Kincaid sınıf seviyelerine karşılık geldikleri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Flesch Okuma Kolaylığı Puanlarının Okunabilirlik Düzeyleri

Düzye	Ortalama Cümle Uzunluğu	Ortalama Hece Sayısı	Okuma Kolaylığı Puanı	Tahmini Okuma Sınıfı
Çok kolay	8 ve daha az	123 ve daha az	90-100	5.Sınıf
Kolay	11	131	80-90	6. Sınıf
Oldukça kolay	14	139	70-80	7. Sınıf
Standart	17	147	60-70	8. ve 9. Sınıf
Oldukça zor	21	155	50-60	10.- 12. Sınıf
Zor	25	167	30-50	13.-16. Üniversite sınıfları
Çok zor	29 ve daha fazla	192 ve daha fazla	0-30	Üniversite mezunu

Kaynak: (Zakaluk ve Samuels, 1988, s. 21).

Tablo 1'de gösterilen Flesch okuma kolaylığı puanlarının okunabilirlik düzeylerine göre; Flesch okuma kolaylığı puanı ne kadar yüksekse parçanın okunabilirliği de o kadar iyi olmaktadır (Du Toit, 2018, s. 635). 90-100 puan arasındaki bir metin beşinci sınıf eğitimi seviyesindeki öğrenci tarafından anlaşılacaktır. Okuma kolaylığı puanı 100'den uzaklaştıkça metnin zorluğu artmaktadır. 60-70 puan arasındaki bir metin sekizinci ve dokuzuncu sınıf eğitimi almış genel okuyucu kitlesi için ortalama olarak okunabilir kabul edilmektedir. 0-30 puan arasındaki bir

metnin üniversite mezunları tarafından anlaşılabilir olduğu kabul edilmektedir. Eğer yıllık raporların okuma kolaylığı puanı 50'nin aşığındaysa akademik literatür şeklinde görülmektedir (Zurel, 2014, s. 11).

- Gunning Sis Endeksi

Robert Gunning tarafından geliştirilen bu formül çok heceli kelimeler ile cümle uzunluğu unsurlarına dayanmaktadır. Gunning metinlerdeki tek heceli kelimeleri saymak yerine üç veya daha fazla heceli kelimeleri sayarak bunları zor kelime olarak kabul etmektedir. Formülün matematiksel ifadesi;

Sınıf Seviyesi = $0,4 \times (\text{ortalama cümle uzunluğu} + 3 \text{ veya daha fazla heceli kelimelerin yüzdesi})$ (Klare, 1975, s. 73).

Bu formül parçayı okuyabilmek için ihtiyaç duyulan eğitim düzeyini tahmin etmeye çalışmaktadır. Bunun için de 0-20 puan aralığında sınıf seviyeleri oluşturmaktadır. Bu endeks ne kadar yüksek çıkarsa metnin okunabilirliği de o kadar zor kabul edilmektedir (Zurel, 2014, s. 12). Sis endeksi 18 ve üzerindeyse okunamaz, 14-18 değerleri arasındaysa zor, 12-14 değerleri arasındaysa ideal, 10-12 değerleri arasındaysa kabul edilebilir, 8-10 değerleri arasındaysa basit olarak derecelendirilmektedir (Roman vd., 2019, s. 7).

- Smog Endeksi

McLaughlin'in geliştirmiş olduğu smog okunabilirlik formülü diğer formüllere alternatif olarak sunulmaktadır. Bu ölçütü diğerlerinden ayıran en önemli özellik %50 - %75 yerine %100 kavrama kriteri kullanılmasıdır. Formül bir metni anlamak için gerekli eğitim yıllarını tahmin etmeye çalışmaktadır. Bunun için; parçanın başından, ortasından ve sonundan 10'ar cümle olmak üzere toplam 30 cümle sayılmaktadır. 3 veya daha fazla heceli her kelime sayılmaktadır. Ardından çıkan sayının karekökü alınarak en yakın onluğa yuvarlanarak bulunan sonuca 3 ilave edilmektedir. Formülün matematiksel ifadesi:

Smog derecelendirme = $3 + \sqrt{\text{çok heceli sayının karekökü}}$ (Klare, 1975, s. 80-81).

Okunabilirlik formülleri genelde cümle ve kelime uzunluğu değişkenlerini temel aldığından metnin dil yapısıyla ilgili karmaşıklığı analiz etmektedir. Bu sebeple formüllerin okunabilirlik analiz sonuçları metnin okunabilirliğinin güçlük seviyesine ilişkin bilgi vermektedir (Stone ve Lodhia, 2019, s. 1535).

5. METODOLOJİ

5.1. Araştırmanın Amacı

Yıllık raporlardaki bilgi boşluğunu entegre raporların doldurması beklenmektedir. Entegre raporların, bunu yaparken artan karmaşıklığın kurbanı olmayıp anlaşılabilir ve okunulabilir olması gerekmektedir. Bu konu araştırmaya ilham veren temel çıkış noktası olmaktadır. Bu nedenle araştırmada Entegre Raporlama Uygulama Örnekleri Veri Tabanında yer alan sanayi, finansal hizmetler, temel malzemeler, tüketim malları sektörlerinde faaliyet gösteren şirketlerin 2016-2019 yıllarına ait entegre raporları incelenerek okuma kolaylığı puanları ve okunabilirlik dereceleri araştırılmaktadır.

Çalışmada, elde edilen Flesch okuma kolaylığı puanlarıyla şirketlerin finansal performans oranları ve rapor uzunlukları arasındaki ilişki ve ayrıca okunabilirlik derecelerinin sektörlere bağımlılığının araştırılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda çalışmada çeşitli sorular yanıtlanmak istenmektedir. Bunlar: hazırlanan entegre raporlar ne ölçüde okunabilir? Farklı sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik derecesi sektörlere bağımlı mıdır? Rapor uzunluklarıyla okunabilirlik puanları arasında bir ilişki var mıdır? Raporların okunabilirlik puanlarıyla şirketlerin finansal performansı arasında bir ilişki var mıdır?

Bu sorulara yanıt bulmak amacıyla öncelikle çeşitli sektörler de faaliyet gösteren şirketlerin entegre raporlarının okunabilirlik derecelerinin birbirinden farklı olup olmadığı incelenmektedir. Ayrıca Flesch okuma kolaylığı puanları ile entegre raporların uzunlukları arasındaki ilişki araştırılmaktadır. Daha sonra entegre raporların Flesch okuma kolaylığı puanlarıyla aktif devir hızı, net kâr/ satış oranı, öz kaynak kârlılık oranı, aktif kârlılık oranı, kaldıraç oranı ve borç/öz kaynak oranı gibi finansal performans göstergeleri arasında nasıl bir ilişki olduğu incelenmektedir. Araştırmada entegre raporların okunabilirliği üzerinde durulmaktadır. Bu yönüyle çalışma literatürdeki benzer çalışmalardan farklılaşmaktadır.

5.2. Araştırmanın Örneklemini

Araştırmanın örneklemini; Tablo 2’de yer alan toplam 20 şirketin 2016, 2017, 2018, 2019 yıllarında yayımladıkları entegre raporlar oluşturmaktadır. Entegre raporlar “examples.integratedreporting.org” web adresinden elde edilmiştir. Analiz yılı olarak 2016-2017-2018-2019 yılları seçilmiştir. Entegre raporun zorunlu olduğu Güney Afrika bölgesi dışında diğer bölgelerdeki işletmeler entegre raporlamaya düzenli olarak 2016 yılından itibaren geçilmektedir. Bu sebeple işletmeler arası doğru karşılaştırma yapabilmek için başlangıç yılı olarak 2016 yılı seçilmektedir. Araştırmanın yapıldığı dönemdeki yayınlanan son rapor yılı da 2019 yılı olduğu için çalışma bu dönemleri kapsamaktadır. Araştırma örneklemini seçilirken öncelikli olarak bu kriter göz önünde bulundurulmaktadır. Ayrıca şirketlerin yıllık faaliyet raporlarına erişebilmek için halka açık şirketler olmasına dikkat edilmektedir.

Tablo 2. Araştırma Kapsamında Yer Alan Şirketlerin Listesi

Sektörler			
Sanayi	Finansal Hizmetler	Temel Malzemeler	Tüketim Malları
Mondi	Axa	Anglo American	Coca-Cola HBC
Tata	Db	Harmony	Clorox Corporation
Atlantia	Sanlam	Mitsubishi Corporation	Itochu Corporation
G4s	Nedbank	Gold Fields	Truworths
Konica Minolta	Itau Unibanco	York Timbers	Oceana Group

5.3. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada sanayi, finansal hizmetler, temel malzemeler, tüketim malları sektörlerinde faaliyet gösteren Tablo 2’de açıklanan 20 farklı şirketin dört yıl boyunca yayımladıkları toplamda 80 tane entegre rapor ve yıllık faaliyet raporu incelenmektedir. Bu veriler “Entegre Raporlama Uygulama Örnekleri Veri Tabanı”ndan elde edilmektedir. Elde edilen entegre raporların okunabilirlikleri nicel puanlara dönüştürülebilir için “Readable Pro” programıyla metin analizi yapılmaktadır. Değerlendirmeler sonucunda her şirket ve her bir yıl için Flesch okuma kolaylığı puanı ve okunabilirlik derecesi elde edilmektedir. Analiz sonuçları tablolar yardımıyla sistematikleştirilmektedir. Ardından şirketlerin yıllık faaliyet raporları incelenerek aktif devir hızı, net kâr/satış oranı, öz kaynak kârlılık oranı, aktif kârlılık oranı, finansal kaldıraç oranı ve borç/öz kaynak oranı hesaplanmaktadır. Böylece sekiz farklı hipotez geliştirilmektedir. Bu hipotezler şu şekildedir;

H₁: Farklı sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik derecesi sektörlerine bağlıdır.

H₂: İşletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanlarıyla rapor uzunluğu arasında pozitif ilişki mevcuttur.

H₃: İşletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanlarıyla aktif devir hızı arasında pozitif ilişki mevcuttur.

H₄: İşletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanlarıyla net kâr/satış oranı arasında pozitif ilişki mevcuttur.

H₅: İşletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanlarıyla öz kaynak kârlılık oranı arasında pozitif ilişki mevcuttur.

H₆: İşletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanlarıyla aktif kârlılık oranı arasında pozitif ilişki mevcuttur.

H₇: İşletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanlarıyla finansal kaldıraç oranları arasında pozitif ilişki mevcuttur.

H₈: İşletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanlarıyla borç/öz kaynak oranları arasında pozitif ilişki mevcuttur.

Hipotezlerde kullanılan oranlar birbiriyle etkileşim halinde ve yakından ilişkili olduğu için seçilmiştir. Başka bir ifadeyle araştırmada;

1) Kârlılık oranlarından; aktif kârlılık oranı ve öz kaynak kârlılık oranı, dönem net kârı oranı kullanılmaktadır.

2) Faaliyet oranlarından; aktif devir hızı oranı kullanılmaktadır.

3) Finansal yapı oranlarından; finansal kaldıraç oranı ve borç/öz sermaye oranı kullanılmaktadır.

Yatırımcılar az yatırımla daha çok getiri elde etmek istemektedirler. Aktif kârlılık oranı da yatırımcılara yatırım yapacağı mevduatı şirketin net kâra dönüştürmekte ne kadar iyi olduğunu göstermektedir. Yatırım yapmaktaki temel amaç kâr sağlamaktır. Öz kaynak kârlılık oranı da şirkete yatırım yapmış sahip veya ortaklar tarafından yatırılan sermayenin bir birimi için ne kadar kâr sağlandığını ortaya koymaktadır. Kârlılık analizinde aktif kârlılık oranı ve öz kaynak kârlılık oranı anlamlı bir indikatör olduğu için bu oranlar seçilmektedir. İşletmede aktif kârlılık oranını aktif devir hızı ile net kâr marjının (net kâr/net satışlar) çarpımı belirlemekte yani aktif devir hızı ile net kâr marjının karşılıklı etkisinin sonucu olarak aktif kârlılık ortaya çıkmaktadır. İşletmede öz kaynak kârlılık oranını belirleyen unsur ise aktif devir hızı ve net kâr marjına ek olarak finansal kaldıraç oranıdır. Finansal kaldıraç oranı şirkete borçlanma yoluyla sağlanan kaynağı gösterirken borç/öz kaynak oranı borçlanma yoluyla sağlanan kaynağın olası bir risk durumunda şirketin öz kaynaklarıyla karşılanıp karşılanamayacağını ortaya koymaktadır (Akyüz vd., 2020, s. 166). Araştırma kapsamında geliştirilen hipotezler ile işletmelerin finansal performans oranları arasındaki ilişkiyi test edebilmek için SPSS Statistics 24 programı ile korelasyon testi analizi yapılmaktadır.

5.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında ilk olarak sanayi, finansal hizmetler, temel malzemeler, tüketim malları sektörlerinde faaliyet gösteren yirmi farklı şirketin 2016-2019 yıllarına ait toplamda seksen tane entegre raporları IIRC'nin veri tabanından elde edilmiştir. Daha sonra entegre raporların okunabilirlik kalitelerini ölçüp nicel veriler elde edebilmek için temel formül olarak Flesch Okuma Kolaylığı puanı kullanılmaktadır. Nitel metin analizlerine kolaylık sağlayan aynı zamanda da araştırmacıları gereksiz iş yükünden kurtaran ve zamandan tasarruf etmelerini sağlayan çeşitli bilgisayar programları mevcuttur. Çalışmada bu programlardan biri olan Readable Pro metin analiz programı kullanılmaktadır. Elde edilen entegre raporlar programda analize tabi tutulmaktadır. Metin analiz programı okunabilirlikle alakalı çeşitli formülleri otomatik olarak hesaplamaktadır.

Çalışmada temel formül olarak Flesch Okuma Kolaylığı puanı kullanılmaktadır. Program diğer okunabilirlik algoritmalarındaki bütün puanları dikkate alarak kendine özgü kriterlere göre entegre raporlara A, B, C, D, E şeklinde okunabilirlik dereceleri atamaktadır. Bu okunabilirlik dereceleri aslında farklı sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin okunabilirlik dereceleri birbirinden farklı mı? sektör değişikliği okunabilirlik derecesinde etkili mi? sorularına yanıt bulabilmek için kullanılmaktadır. Sonrasında okunabilirlikle arasında ilişkisinin olabileceği düşünülen bir başka etken olan entegre raporların uzunluğu incelenmektedir. Rapor uzunlukları sayfa sayıları temel alınarak tablo yardımıyla görselleştirilmektedir. Böylece rapor uzunluğuyla okunabilirlik puanları arasındaki ilişki analiz edilmektedir.

Sonraki aşamada şirketlerin her yılına ait yıllık finansal raporları indirilmektedir. Şirketlerin bilanço ve gelir tablolarından yararlanılarak aktif devir hızı, net kâr/satış oranı, öz kaynak kârlılık oranı, aktif kârlılık oranı, finansal kaldıraç oranı ve borç/öz kaynak oranı hesaplanmaktadır. Şirketlerin finansal performans oranları hesaplanarak okunabilirlik puanları ile aralarında bir ilişki olup olmadığı araştırılmaktadır. Geliştirilen hipotezleri test edebilmek için SPSS Statistics 24 programı kullanılarak korelasyon analizi yapılmaktadır. Korelasyon analizi testi sonuçları bulgular başlığı altında verilmektedir.

6. BULGULAR

Çalışmaya konu olan şirketlerin okunabilirlik dereceleri ve Fesch okuma kolaylığı puanları, finansal performans oranları, rapor uzunlukları tablolar halinde verilmektedir. Devamında ise yapılan analizler ve değerlendirmeler yer almaktadır. Aşağıda Tablo 3'te araştırmaya dahil olan şirketlerin okunabilirlik dereceleri yer almaktadır.

Tablo 3. Okunabilirlik Derecesi

Sektörler	Yıllar			
	2016	2017	2018	2019
Sanayi				
Mondi	C	C	C	C
Tata	B	C	B	B
Atlantia	C	C	C	C
G4s	B	B	B	B
Konica Minolta	C	C	C	C
Finansal Hizmetler				
Axa	B	A	B	B
Dbis	B	B	B	B
Sanlam	C	B	C	C
Nedbank	C	B	B	B
Itau unibanco	C	C	C	B
Temel Malzemeler				
Anglo American	C	C	C	C
Harmony	B	C	C	B
Mitsubishi Corporation	C	C	C	C
Gold Fields	B	B	B	B
York Timbers	B	B	B	B
Tüketim Malları				
Coca-Cola HBC	A	C	C	C
Clorox Corporation	B	B	B	B
Itochu Corporation	C	C	C	C
Truworths	B	B	B	B
Oceana Group	B	B	B	C

Analizde kullanılan Readable Pro programı hesapladığı bütün okunabilirlik algoritmalarının puanını kullanarak harf notları oluşturmaktadır. Okunabilirlik derecesindeki harf notları A'dan E'ye kadar uzanmaktadır. Okunması çok kolay metnin harf notu A derecesidir. Okunması çok zor metnin harf notu ise E derecesidir. Okunabilirlik dereceleri okunabilirliğin kalitesine göre atanmaktadır.

Araştırma kapsamındaki şirketlere bakıldığında en iyi harf notu olan A derecesini alan şirket 2016 yılında Coca-Cola HBC olmaktadır. 2017 yılında ise A derecesini Axa şirketi almaktadır. Okunması çok zor olarak nitelendirilen E harf notu derecesini alan herhangi bir şirket bulunmamaktadır. Araştırma kapsamında olan şirketlerden en düşük derece olarak C harf notu bulunmaktadır. Analizde incelenen 80 tane entegre rapordan 2 tanesi A, 38 tanesi C, 40 tanesi B harf notunda okunabilirlik derecesine sahiptir. Aşağıda tablo 4'te araştırmaya dahil olan şirketlerin Flesch okuma kolaylığı puanları yer almaktadır.

Tablo 4. İşletmelerin Flesch Okuma Kolaylığı Puanları

Sektörler	Yıllar				Ortalama
	2016	2017	2018	2019	
Sanayi					37,3
Mondi	38,3	38,5	38,1	36,9	37,9
Tata	39,0	37,2	46,8	46,7	42,4
Atlantia	31,6	29,6	28,8	31,8	30,4
G4s	44,5	41,9	41,7	43,7	42,9
Konica Minolta	29,6	34,4	32,2	35,1	32,8
Finansal Hizmetler					40,1
Axa	50,4	53,0	46,6	46,9	49,2
Db's	43,0	42,8	44,0	41,1	42,7
Sanlam	29,5	37,8	37,4	31,3	34,0
Nedbank	35,5	38,0	45,1	38,5	39,2
Itau unibanco	34,9	35,2	33,9	38,7	35,6
Temel Malzemeler					38,0
Anglo American	30,9	29,8	36,9	35,9	33,3
Harmony	45,7	36,4	37,6	42,6	40,5
Mitsubishi Corporation	29,7	35,7	30,7	29,9	31,5
Gold Fields	45,9	44,5	43,6	43,8	44,4
York Timbers	41,4	41,3	39,6	38,8	40,2
Tüketim Malları					41,3
Coca-Cola HBC	82,1	37,1	39,2	36,4	48,7
Clorox Corporation	38,6	43,9	45,3	39,0	41,7
Itochu Corporation	33,7	35,4	32,5	34,7	34,0
Truworths	44,3	44,1	45,5	41,1	43,7
Oceana Group	37,7	38,3	40,5	38,1	38,6

Tablo 4'te gösterilen Flesch okuma kolaylığı puanlarına göre; 2016 yılında 82,1 puanla en iyi okuma kolaylığı puanını elde eden şirket tüketim malları sektöründe faaliyet gösteren Coca-Cola HBC'dir. Şirketin entegre rapor okunabilirliği "kolay" olarak nitelendirilmektedir. 2016 yılında 29,5 puanla en kötü okuma kolaylığı puanını alan şirket finansal hizmetler sektöründe faaliyet gösteren Sanlam'dır. Şirketin entegre rapor okunabilirliği "çok zor" olarak tanımlanmaktadır.

2017 yılına bakıldığında ise 53,0 puanla en iyi okuma kolaylığı puanını elde eden şirket finansal hizmet sektöründe faaliyet gösteren Axa'dır. Şirketin entegre rapor okunabilirliği "oldukça zor" olarak nitelendirilmektedir. 29,6 puanla en kötü okuma kolaylığı puanını alan şirket ise sanayi sektöründe faaliyet gösteren Atlantia'dır. Şirketin entegre rapor okunabilirliği "çok zor" olarak tanımlanmaktadır. 2018 yılında ise 46,8 puanla en iyi okuma kolaylığı puanını elde eden şirket sanayi sektöründe faaliyet gösteren Tata'dır. Şirketin entegre rapor okunabilirliği "zor" olarak nitelendirilmektedir. 28,8 puanla en kötü okuma kolaylığı puanını alan şirket ise sanayi sektöründe faaliyet gösteren Atlantia'dır. Şirketin entegre rapor okunabilirliği "çok zor" olarak tanımlanmaktadır.

2019 yılına gelindiğindeyse 46,9 puanla en iyi okuma kolaylığı puanını elde eden şirket finansal hizmet sektöründe faaliyet gösteren Axa'dır. Şirketin entegre rapor okunabilirliği "zor" olarak nitelendirilmektedir. 29,9 puanla en kötü okuma kolaylığı puanını alan şirket temel malzemeler sektöründe faaliyet gösteren Mitsubishi'dir. Şirketin entegre rapor okunabilirliği "çok zor" olarak tanımlanmaktadır.

Şirketler kendi başına değerlendirildiğinde yani her şirketin aldığı flesch okuma kolaylığı puanlarının ortalamasına baktığımızda 49,2 puanla en iyi şirket Axa'dır. Flesch okuma kolaylığı puanı ortalaması en düşük şirket ise 30,4 puanla Atlantia'dır.

Flesch okuma kolaylığı puanı ortalamasını sektörlere göre değerlendirdiğimizde en iyi ortalama puana sahip sektör 41,3 puanla tüketim malları olurken en kötü ortalama puana sahip olan sektör 37,3 puanla sanayi sektörüdür. Aşağıda Tablo 5'te araştırma kapsamındaki şirketlerin entegre raporlarının sayfa uzunlukları gösterilmektedir.

Tablo 5. Rapor Sayfa Uzunlukları

Sektörler	Yıllar				Ortalama
	2016	2017	2018	2019	
Sanayi					216
Mondi	222	230	244	236	233
Tata	300	380	412	444	384
Atlantia	141	154	158	89	135
G4s	191	216	232	260	224
Konica Minolta	56	158	98	108	105
Finansal Hizmetler					141
Axa	102	44	90	48	71
Db's	208	211	202	115	184
Sanlam	256	212	252	244	241
Nedbank	65	104	100	100	92
Itau unibanco	75	69	245	95	121
Temel Malzemeler					138
Anglo American	94	90	224	104	128
Harmony	160	136	148	165	152
Mitsubishi Corporation	118	142	106	53	104
Gold Fields	132	144	136	100	128
York Timbers	192	186	174	178	182
Tüketim Malları					126
Coca-Cola HBC	216	238	260	242	239
Clorox Corporation	60	74	75	101	77
Itochu Corporation	156	163	126	202	161
Truworths	57	70	71	79	69
Oceana Group	123	83	84	58	87

Tablodaki veriler rapor sayfa uzunluklarına göre değerlendirildiğinde, en uzun entegre raporun 444 sayfa ile Tata şirketinin 2019 yılındaki raporu olduğu görülmektedir. En kısa entegre rapor ise 44 sayfa ile Axa şirketinin 2017 yılındaki raporudur. Entegre rapor sayfa uzunlukları ortalamaları yıllar itibarıyla 2016 yılında 148 sayfa, 2017 yılında 155 sayfa, 2018 yılında 172 sayfa, 2019 yılında 151 sayfa olarak bulunmaktadır.

6.1 Frekans Dağılımı ve Tanımlayıcı İstatistikler

Bu bölümde çalışma ile ilgili tanımlayıcı istatistiklere yer verilmektedir.

Tablo 6. Okunabilirlik Derecesi Frekans Dağılımı

Yıllar	Okunabilirlik Derecesi	N	%
Okunabilirlik derecesi 2016	A	1	5,0
	B	10	50,0
	C	9	45,0
Okunabilirlik derecesi 2017	A	1	5,0
	B	9	45,0
	C	10	50,0
Okunabilirlik derecesi 2018	B	10	50,0
	C	10	50,0
Okunabilirlik derecesi 2019	B	11	55,0
	C	9	45,0

Tablo 6’da okunabilirlik derecelerinin frekans dağılımı verilmektedir. Okunabilirlik derecesi kategorik değişken olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle H_1 hipotezini test etmek için Ki-Kare testi kullanılmaktadır.

Tablo 7. Flesch Okuma Kolaylığı Puanı Tanımlayıcı İstatistikleri

Yıllar ve Okuma Kolaylıkları	N	Ort. \pm SS	Med.(Min-Maks.)	Çarpıklık	Basıklık
Flesch okuma kolaylığı 2016	20	40,32 \pm 11,63	38,45(29,5-82,1)	2,553	8,766
Flesch okuma kolaylığı 2017	20	38,75 \pm 5,39	37,9(29,6-53)	0,671	1,461
Flesch okuma kolaylığı 2018	20	39,3 \pm 5,57	39,4(28,8-46,8)	-0,336	-0,986
Flesch okuma kolaylığı 2019	20	38,55 \pm 4,78	38,6(29,9-46,9)	0,020	-0,500

Tablo 7’de Flesch okuma kolaylığı puanlarının tanımlayıcı istatistikleri verilmektedir. Bu tanımlayıcı istatistiklerden biri de çarpıklık ve basıklık ölçüleridir. Bu değerlere göre veri setinin normal dağılıma uyup uymadığı söylenmektedir. Buna göre çalışmada örneklem sayısı 30’dan az (20) olduğu ve değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerleri -1 ile +1 arasında olmadığı için verilerin normal dağılıma uymadığı tespit edilmiştir.

Tablo 8. Rapor Sayfa Uzunlukları Tanımlayıcı İstatistikleri

Yıllar ve Sayfa Uzunlukları	N	Ort. \pm SS	Med.(Min-Maks.)	Çarpıklık	Basıklık
Rapor Sayfa Uzunlukları 2016	20	146 \pm 71	137(56-300)	0,475	-0,564
Rapor Sayfa Uzunlukları 2017	20	155 \pm 80	149(44-380)	1,042	1,896
Rapor Sayfa Uzunlukları 2018	20	172 \pm 87	153(71-412)	1,062	1,430
Rapor Sayfa Uzunlukları 2019	20	151 \pm 97	106(48-444)	1,561	2,993

Tablo 8’de rapor sayfa uzunluklarının tanımlayıcı istatistikleri verilmektedir. Bu tanımlayıcı istatistiklerden biri de çarpıklık ve basıklık ölçüleridir. Bu değerlere göre veri setinin normal dağılıma uyup uymadığı söylenmektedir. Buna göre çalışmada örneklem sayısı 30’dan az (20) olduğu ve değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerleri -1 ile +1 arasında olmadığı için verilerin normal dağılıma uymadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle H_2 hipotezinin test edilmesinde non parametrik testlerden biri olan Spearman korelasyon testi kullanılmaktadır.

Tablo 9. Finansal Performans Oranlarının Tanımlayıcı İstatistikleri

	N	Ort. \pm SS	Med.(Min-Maks)	Çarpıklık	Basıklık
Aktif Devir Hızı 2016	20	0,56 \pm 0,42	0,48(0,02-1,35)	0,438	-0,934
Aktif Devir Hızı 2017	20	0,57 \pm 0,44	0,48(0,02-1,44)	0,562	-0,799
Aktif Devir Hızı 2018	20	0,56 \pm 0,43	0,53(0,02-1,35)	0,397	-0,910
Aktif Devir Hızı 2019	20	0,63 \pm 0,46	0,68(0,02-1,46)	0,268	-0,950

	N	Ort.+SS	Med.(Min-Maks)	Çarpıklık	Basıklık
Net kâr/satış oranı 2016	20	0,11±0,09	0,1(-0,01-0,37)	1,369	2,608
Net kâr/satış oranı 2017	20	0,11±0,1	0,1(-0,03-0,36)	0,912	0,770
Net kâr/satış oranı 2018	20	0,09±0,13	0,11(-0,2-0,42)	-0,009	1,895
Net kâr/satış oranı 2019	20	0,08±0,12	0,05(-0,09-0,44)	1,714	4,022
Öz kaynak kârlılık oranı 2016	20	0,33±0,71	0,14(-0,01-3,3)	4,291	18,848
Öz kaynak kârlılık oranı 2017	20	0,26±0,4	0,18(-0,01-1,9)	3,952	16,665
Öz kaynak kârlılık oranı 2018	20	0,21±0,32	0,18(-0,18-1,45)	3,183	12,875
Öz kaynak kârlılık oranı 2019	20	0,22±0,39	0,17(-0,12-1,83)	4,084	17,720
Aktif kârlılık oranı 2016	20	0,06±0,06	0,05(-0,01-0,23)	1,766	2,745
Aktif kârlılık oranı 2017	20	0,06±0,07	0,05(-0,01-0,24)	1,624	2,351
Aktif kârlılık oranı 2018	20	0,05±0,08	0,04(-0,11-0,23)	0,463	0,988
Aktif kârlılık oranı 2019	20	0,05±0,06	0,05(-0,07-0,2)	0,696	1,582
Kaldıraç oranı 2016	20	0,64±0,21	0,63(0,23-0,91)	-0,066	-1,014
Kaldıraç oranı 2017	20	0,62±0,22	0,58(0,24-0,91)	0,107	-1,362
Kaldıraç oranı 2018	20	0,63±0,21	0,58(0,32-0,92)	0,063	-1,414
Kaldıraç oranı 2019	20	0,65±0,23	0,63(0,29-0,94)	-0,084	-1,555
Borç/öz kaynak oranı 2016	20	4,45±4,47	2,12(0,31-14,21)	0,940	-0,660
Borç/öz kaynak oranı 2017	20	3,98±3,89	1,89(0,32-10,56)	0,799	-1,159
Borç/öz kaynak oranı 2018	20	4,03±3,95	1,73(0,49-11,7)	0,863	-0,933
Borç/öz kaynak oranı 2019	20	4,72±4,89	1,89(0,45-16,75)	1,010	-0,059

Tablo 9’da finansal performans oranlarının tanımlayıcı istatistikleri verilmektedir. Bu tanımlayıcı istatistiklerden biri de çarpıklık ve basıklık ölçüleridir. Bu değerlere göre veri setinin normal dağılıma uyup uymadığı söylenmektedir. Buna göre çalışmada örneklem sayısı 30’dan az (20) olduğu ve değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerleri -1 ile +1 arasında olmadığı için verilerin normal dağılıma uymadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle hipotezlerin test edilmesinde non parametrik testlerden biri olan Spearman korelasyon testi kullanılmaktadır. Ayrıca sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro Wilk testi ile test edilmektedir.

6.2. Korelasyon Analiz Sonuçları

Çalışmanın bu bölümünde ampirik bulgular gösterilmektedir.

Tablo 10. Sektörlere Göre Yıl Bazında Okunabilirlik Derecelerinin Karşılaştırılması

Yıl	Okunabilirlik derecesi	Finansal Hizmetler		Sanayi		Temel Malzemeler		Tüketim Malları		χ^2	P
		n	0,0	n	0,0	n	0,0	n	0,0		
2016	A	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	20,0	4,603	0,805
	B	2	40,0	2	40,0	3	60,0	3	60,0		
	C	3	60,0	3	60,0	2	40,0	1	20,0		
2017	A	1	20,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5,989	0,535
	B	3	60,0	1	20,0	2	40,0	3	60,0		
	C	1	20,0	4	80,0	3	60,0	2	40,0		
2018	B	3	60,0	2	40,0	2	40,0	3	60,0	1,036	1,000
	C	2	40,0	3	60,0	3	60,0	2	40,0		
2019	B	4	80,0	2	40,0	3	60,0	2	40,0	2,262	0,762
	C	1	20,0	3	60,0	2	40,0	3	60,0		

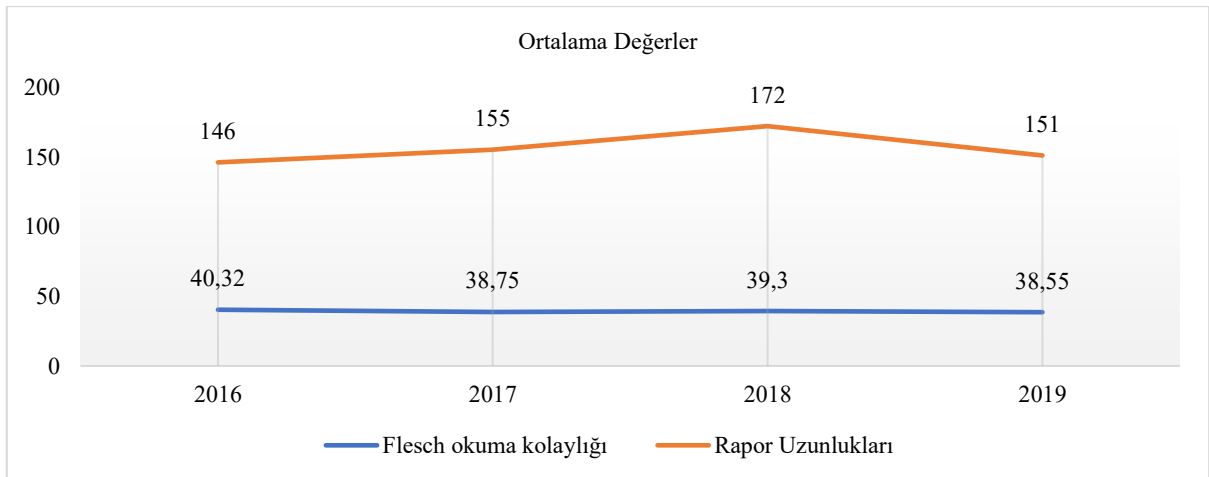
Kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için Ki-Kare testi kullanılmaktadır. Ki-Kare testinin uygulanabilmesi için beklenen değerlerin %20'den fazlası beşin altında olmamalıdır. Bu koşullar sağlanamıyorsa toplam n sayısı 20 veya altındaysa ve en az bir beklenen değer beşin altındaysa Fisher's Exact Test tercih edilmektedir. H1 hipotezini test edebilmek için Fisher's Exact Test kullanılmaktadır. Yapılan testin sonucunda yıl bazında okunabilirlik derecelerinin sektörlere bağımlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$). Başka bir ifadeyle raporların kalitesinin yani okunabilirlik derecesinin sektörlerle bir ilişkisi tespit edilememiştir. Bunun sonucunda H1 hipotezi reddedilmektedir. Araştırmada okunabilirlik derecesinin sektörlerden bağımsız olması, şirketlerin entegre raporun önem ve bilincinde olduklarını sektör fark etmeden her şirketin en iyi entegre raporu ortaya çıkarmaya çalışmış olabilecekleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 11. Yıl Bazında Şirketlerin Entegre Raporlarının Okunabilirlik Puanları ile Rapor Sayfa Uzunluğu Arasında Korelasyon Analizi

Yıllar ve Rapor Sayfa uzunlukları		Okunabilirlik Puanları (Flesch Okuma Kolaylığı)			
		2016	2017	2018	2019
Rapor Sayfa Uzunluğu 2016	<i>r</i>	0,209	0,038	0,033	0,042
	<i>p</i>	0,376	0,875	0,890	0,860
	<i>n</i>	20	20	20	20
Rapor Sayfa Uzunluğu 2017	<i>r</i>	0,033	-0,116	-0,092	-0,137
	<i>p</i>	0,890	0,627	0,701	0,565
	<i>n</i>	20	20	20	20
Rapor Sayfa Uzunluğu 2018	<i>r</i>	0,000	-0,308	-0,174	-0,065
	<i>p</i>	1,000	0,186	0,462	0,786
	<i>n</i>	20	20	20	20
Rapor Sayfa Uzunluğu 2019	<i>r</i>	0,080	-0,093	0,026	0,032
	<i>p</i>	0,738	0,696	0,915	0,895
	<i>n</i>	20	20	20	20

Okunabilirlik puanıyla rapor sayfa uzunlukları arasındaki ilişkiyi test edebilmek için non parametrik testlerden biri olan Spearman Korelasyon Testi kullanılmaktadır. Bunun sebebi bazı verilerimizin normal dağılıma uyup bazılarının normal dağılıma uymamasıdır. Spearman Korelasyon testinde değişkenlerin normal dağılıma uyması gibi varsayım gereksinim duyulmamaktadır. Testin sonucunda yıl bazında işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanları ile rapor uzunluğu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir (Spearman's rho $p > 0,05$).

Şekil 1. Yıl Bazında Şirketlerin Flesch Okuma Kolaylığı Puanları ile Rapor Sayfa Uzunluğu Dağılımı

Şekil 1’de şirketlerin Flesch okuma kolaylığı puanıyla rapor sayfa uzunluklarının ortalama değerleri gösterilmektedir. Flesch okuma kolaylığı puanı ortalaması 2016-2017-2018-2019 yılları sırasıyla 40,32- 38,75- 39,3- 38,55 bulunmuştur. Okuma kolaylığı puanında her yıl küçük dalgalanmalar meydana gelmiştir. Bu durumda incelenen örneklem kapsamında yıllar ilerledikçe düzenli olarak okuma kolaylığı puanında iyileşme ya da ilerleme tespit edilememiştir.

Şekil 1’den de anlaşılacağı üzere rapor sayfa uzunluğu ortalaması en kısa (146) olan 2016 yılında okuma kolaylığı puanı ortalaması 40,32 iken rapor uzunluğu ortalaması en uzun (172) olan 2018 yılında okuma kolaylığı puanı ortalaması 39,3 bulunmuştur. Bu sonuçlara göre rapor sayfa uzunluğu arttıkça okunabilirlik puanı daha yüksek çıkar ya da uzun raporlar daha okunabilir varsayımıyla oluşturulan H2 hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 12. Yıl Bazında Şirketlerin Entegre Raporlarının Okunabilirlik Puanları ile Aktif Devir Hızı Arasında Korelasyon Analizi

Yıllar ve Aktif Devir Hızları		Okunabilirlik Puanları (Flesch Okuma Kolaylığı)			
		2016	2017	2018	2019
Aktif Devir Hızı 2016	<i>r</i>	0,174	0,104	0,093	0,055
	<i>p</i>	0,462	0,663	0,696	0,818
	<i>n</i>	20	20	20	20
Aktif Devir Hızı 2017	<i>r</i>	0,187	0,117	0,126	0,062
	<i>p</i>	0,431	0,622	0,598	0,794
	<i>n</i>	20	20	20	20
Aktif Devir Hızı 2018	<i>r</i>	0,262	0,150	0,164	0,124
	<i>p</i>	0,265	0,529	0,490	0,602
	<i>n</i>	20	20	20	20
Aktif Devir Hızı 2019	<i>r</i>	0,051	0,037	-0,052	-0,089
	<i>p</i>	0,830	0,877	0,828	0,710
	<i>n</i>	20	20	20	20

Okunabilirlik puanıyla aktif devir hızı arasındaki ilişkiyi test edebilmek için non parametrik testlerden biri olan Spearman Korelasyon Testi kullanılmıştır. Testin sonucunda yıl bazında işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanları ile aktif devir hızı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir (Spearman’ s rho $p > 0,05$).

Analiz sonucunda işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanlarıyla aktif devir hızı arasında pozitif ilişki mevcuttur şeklindeki H₃ hipotezi reddedilmektedir. Bu bağlamda entegre raporların okunabilirlik puanları şirketlerin aktif devir hızıyla açıklanamamaktadır. Daha açık bir ifadeyle şirketlerin raporlarının okunabilirlik puanlarıyla aktif devir hızları birlikte hareket etmemektedir.

Tablo 13. Yıl Bazında Şirketlerin Entegre Raporlarının Okunabilirlik Puanları ile Net Kâr / Satış Oranı Arasında Korelasyon Analizi

Yıllar ve Net Kâr/Satış Oranları		Okunabilirlik Puanları (Flesch Okuma Kolaylığı)			
		2016	2017	2018	2019
Net Kâr/Satış Oranı 2016	<i>r</i>	-0,127	0,134	0,094	-0,073
	<i>p</i>	0,593	0,573	0,693	0,759
	<i>n</i>	20	20	20	20
Net Kâr/Satış Oranı 2017	<i>r</i>	-0,333	-0,097	-0,126	-0,320
	<i>p</i>	0,152	0,684	0,597	0,169
	<i>n</i>	20	20	20	20
Net Kâr/Satış Oranı 2018	<i>r</i>	-0,247	-0,142	0,068	-0,243
	<i>p</i>	0,295	0,551	0,774	0,302
	<i>n</i>	20	20	20	20

Yıllar ve Net Kâr/Satış Oranları		Okunabilirlik Puanları (Flesch Okuma Kolaylığı)			
		2016	2017	2018	2019
Net Kâr/Satış Oranı 2019	<i>r</i>	-0,165	0,023	0,173	-0,092
	<i>p</i>	0,488	0,924	0,466	0,700
	<i>n</i>	20	20	20	20

Okunabilirlik puanıyla net kâr/satış oranı arasındaki ilişkiyi test edebilmek için non parametrik testlerden biri olan Spearman Korelasyon Testi kullanılmıştır. Testin sonucunda yıl bazında işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanları ile net kâr/satış oranı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir (Spearman's rho $p > 0,05$).

Analiz sonucunda işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanlarıyla net kâr/satış oranı arasında pozitif ilişki mevcuttur şeklindeki H_4 hipotezi reddedilmektedir. Bu bağlamda entegre raporların okunabilirlik puanları net kâr/satış oranıyla açıklanamamaktadır. Daha açık bir ifadeyle şirketlerin raporlarının okunabilirlik puanlarıyla net kâr/satış oranı birlikte hareket etmemektedir.

Tablo 14. Yıl Bazında Şirketlerin Entegre Raporlarının Okunabilirlik Puanları ile Öz Kaynak Kârlılık Oranı Arasında Korelasyon Analizi

Yıllar ve Öz Kaynak Kârlılık Oranları		Okunabilirlik Puanları (Flesch Okuma Kolaylığı)			
		2016	2017	2018	2019
Öz Kaynak Kârlılık Oranı 2016	<i>r</i>	-0,014	0,274	0,168	-0,039
	<i>p</i>	0,955	0,243	0,479	0,871
	<i>n</i>	20	20	20	20
Öz Kaynak Kârlılık Oranı 2017	<i>r</i>	-0,167	0,110	0,039	-0,209
	<i>p</i>	0,482	0,646	0,869	0,376
	<i>n</i>	20	20	20	20
Öz Kaynak Kârlılık Oranı 2018	<i>r</i>	-0,212	0,031	0,281	-0,091
	<i>p</i>	0,368	0,897	0,230	0,704
	<i>n</i>	20	20	20	20
Öz Kaynak Kârlılık Oranı 2019	<i>r</i>	-0,149	-0,041	0,145	-0,165
	<i>p</i>	0,531	0,865	0,541	0,486
	<i>n</i>	20	20	20	20

Okunabilirlik puanıyla öz kaynak kârlılık oranı arasındaki ilişkiyi test edebilmek için non parametrik testlerden biri olan Spearman Korelasyon Testi kullanılmaktadır. Testin sonucunda yıl bazında işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanları ile öz kaynak kârlılık oranı arasında istatistiksel anlamlı korelasyon bulunmamıştır (Spearman's rho $p > 0,05$).

Analiz sonucunda işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanlarıyla öz kaynak kârlılık oranı arasında pozitif ilişki mevcuttur şeklindeki H_5 hipotezi reddedilmektedir. Bu bağlamda entegre raporların okunabilirlik puanları öz kaynak kârlılık oranıyla açıklanamamaktadır. Daha açık bir ifadeyle şirketlerin raporlarının okunabilirlik puanlarıyla öz kaynak kârlılık oranı birlikte hareket etmemektedir.

Tablo 15. Yıl Bazında Şirketlerin Entegre Raporlarının Okunabilirlik Puanları ile Aktif Kârlılık Oranı Arasında Korelasyon Analizi

Yıllar ve Aktif Kârlılık Oranları		Okunabilirlik Puanları (Flesch Okuma Kolaylığı)			
		2016	2017	2018	2019
Aktif Kârlılık Oranı 2016	<i>r</i>	0,207	0,238	0,099	0,025
	<i>p</i>	0,381	0,313	0,679	0,915
	<i>n</i>	20	20	20	20
Aktif Kârlılık Oranı 2017	<i>r</i>	-0,080	0,044	-0,081	-0,275
	<i>p</i>	0,738	0,852	0,735	0,240
	<i>n</i>	20	20	20	20
Aktif Kârlılık Oranı 2018	<i>r</i>	-0,193	-0,025	0,100	-0,244
	<i>p</i>	0,414	0,917	0,673	0,299
	<i>n</i>	20	20	20	20
Aktif Kârlılık Oranı 2019	<i>r</i>	-0,097	0,092	0,169	-0,166
	<i>p</i>	0,685	0,699	0,477	0,484
	<i>n</i>	20	20	20	20

Okunabilirlik puanıyla aktif kârlılık oranı arasındaki ilişkiyi test edebilmek için non parametrik testlerden biri olan Spearman Korelasyon Testi kullanılmaktadır. Testin sonucunda yıl bazında işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanları ile aktif kârlılık oranı arasında istatistiksel anlamlı korelasyon bulunmamıştır (Spearman's rho $p > 0,05$).

Analiz sonucunda işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanlarıyla aktif kârlılık oranı arasında pozitif ilişki mevcuttur şeklindeki H_0 hipotezi reddedilmektedir. Bu bağlamda entegre raporların okunabilirlik puanları aktif kârlılık oranıyla açıklanamamaktadır. Daha açık bir ifadeyle şirketlerin raporlarının okunabilirlik puanlarıyla aktif kârlılık oranı birlikte hareket etmemektedir.

Tablo 16. Yıl Bazında Şirketlerin Entegre Raporlarının Okunabilirlik Puanları ile Finansal Kaldıraç Oranı Arasında Korelasyon Analizi

Yıllar ve Kaldıraç Oranları		Okunabilirlik Puanları (Flesch Okuma Kolaylığı)			
		2016	2017	2018	2019
Kaldıraç Oranı 2016	<i>r</i>	-0,100	0,146	0,260	0,077
	<i>p</i>	0,676	0,538	0,268	0,748
	<i>n</i>	20	20	20	20
Kaldıraç Oranı 2017	<i>r</i>	-0,075	0,144	0,235	0,090
	<i>p</i>	0,752	0,545	0,319	0,707
	<i>n</i>	20	20	20	20
Kaldıraç Oranı 2018	<i>r</i>	-0,058	0,163	0,240	0,178
	<i>p</i>	0,808	0,493	0,309	0,452
	<i>n</i>	20	20	20	20
Kaldıraç Oranı 2019	<i>r</i>	0,008	0,188	0,238	0,151
	<i>p</i>	0,975	0,427	0,312	0,524
	<i>n</i>	20	20	20	20

Okunabilirlik puanıyla finansal kaldıraç oranı arasındaki ilişkiyi test edebilmek için non parametrik testlerden biri olan Spearman Korelasyon Testi kullanılmaktadır. Testin sonucunda yıl bazında işletmelerin entegre raporlarının

okunabilirlik puanları ile finansal kaldıraç oranı arasında istatistiksel anlamlı korelasyon bulunmamıştır (Spearman's rho $p>0,05$).

Analiz sonucunda işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanlarıyla finansal kaldıraç oranı arasında pozitif ilişki mevcuttur şeklindeki H_7 hipotezi reddedilmektedir. Bu bağlamda entegre raporların okunabilirlik puanları finansal kaldıraç oranıyla açıklanamamaktadır. Daha açık bir ifadeyle şirketlerin raporlarının okunabilirlik puanlarıyla finansal kaldıraç oranı birlikte hareket etmemektedir.

Tablo 17. Yıl Bazında Şirketlerin Entegre Raporlarının Okunabilirlik Puanları ile Borç/Öz Kaynak Oranı Arasında Korelasyon Analizi

Yıllar ve Borç/Öz Kaynak Oranları		Okunabilirlik Puanları (Flesch Okuma Kolaylığı)			
		2016	2017	2018	2019
Borç/Öz Kaynak Oranı 2016	<i>r</i>	-0,106	0,192	0,312	0,082
	<i>p</i>	0,656	0,418	0,180	0,732
	<i>n</i>	20	20	20	20
Borç/Öz Kaynak Oranı 2017	<i>r</i>	-0,138	0,145	0,231	0,053
	<i>p</i>	0,560	0,541	0,327	0,823
	<i>n</i>	20	20	20	20
Borç/Öz Kaynak Oranı 2018	<i>r</i>	-0,111	0,143	0,200	0,108
	<i>p</i>	0,640	0,548	0,398	0,652
	<i>n</i>	20	20	20	20
Borç/Öz Kaynak Oranı 2019	<i>r</i>	-0,066	0,095	0,158	0,057
	<i>p</i>	0,782	0,691	0,506	0,811
	<i>n</i>	20	20	20	20

Okunabilirlik puanıyla borç/öz kaynak oranı arasındaki ilişkiyi test edebilmek için non parametrik testlerden biri olan Spearman Korelasyon Testi kullanılmaktadır. Testin sonucunda yıl bazında işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanları ile borç/öz kaynak oranı arasında istatistiksel anlamlı korelasyon bulunmamıştır (Spearman's rho $p>0,05$).

Analiz sonucunda işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik puanlarıyla borç/öz kaynak oranı arasında pozitif ilişki mevcuttur şeklindeki H_8 hipotezi reddedilmektedir. Bu bağlamda entegre raporların okunabilirlik puanları borç/öz kaynak oranıyla açıklanamamaktadır. Daha açık bir ifadeyle şirketlerin raporlarının okunabilirlik puanlarıyla borç/öz kaynak oranı birlikte hareket etmemektedir.

7. SONUÇ

Entegre raporlama paydaşların ihtiyaç duyduğu hem finansal hem de finansal olmayan bilgiyi tek bir raporda sunmaktadır. Ayrıca entegre rapor diğer raporlardan farklı olarak, karmaşıklığın önüne geçebilmek için bilgiyi kısa ve öz bir biçimde bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç, entegre raporların ne kadar okunabilir olduğunu düşündürmektedir. Bununla ilişkili olarak çalışmada okunabilirlik puanları ve dereceleri ölçülmeye çalışılmaktadır. Ardından da entegre raporların okunabilirlik puanları ile işletmelerin finansal performans ilişkisi araştırılmaktadır.

Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular; analiz edilen 20 şirketin her bir yıla ait entegre rapor okuma kolaylığı puanları incelendiğinde; raporların 70 tanesinin flesch okuma kolaylığı tablosunun en düşük ikinci seviyesi olan 30-50 (zor) bandında olduğunu göstermektedir. Raporlardan 7 tanesinin flesch okuma kolaylığı tablosunun en düşük seviyesi olan 0-30 (çok zor) bandında olduğu görülmektedir. Entegre raporlardan Axa şirketinin 2016-2017 yıllarına ait 2 raporu, flesch okuma kolaylığı tablosunun en düşük üçüncü seviyesi olan 50-60 (oldukça zor) bandında bulunmaktadır. Entegre raporlardan yalnızca 1 tanesi Coca- Cola HBC şirketine ait 2016 yılı raporu, flesch okuma kolaylığı tablosunun en iyi ikinci seviyesi olan 80-90 (kolay) bandında bulunmaktadır. Coca-Cola HBC 2016 entegre raporu IR Examples Database'de lider uygulamalar arasında gösterilmektedir. Bu da analiz

sonucunu destekler niteliktedir. Yüksek okuma kolaylığı puanı sergileyen entegre rapor örnekleri istisnai bulunmaktadır.

Analiz edilen raporların büyük çoğunluğunun en düşük iki okunabilirlik seviyesinde olduğu gözlemlenmektedir. Bu da genellikle entegre raporların düşük okunabilirlik sunduğunu ve potansiyel olarak okunmasının zor olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Bulgular entegre raporları okumak ve çözmek için belli bir bilgi birikimine ve uzmanlığa ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Ayrıca elde edilen sonuçlar entegre raporların okunabilirliğinin analiz edilen yıllar boyunca iyileşmediğini göstermektedir. Elde edilen bu okunabilirlik bulguları okunması daha kolay entegre raporların hazırlanmasının mümkün olduğunu ortaya koymaktadır.

Yapılan analizde kullanılan program şirketlerin raporlarına, diğer okunabilirlik algoritmalarındaki bütün puanları dikkate alarak kendine özgü kriterlere göre A,B,C,D,E şeklinde okunabilirlik dereceleri atamaktadır. H_1 hipotezi kapsamında farklı sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik derecesinin sektörlere bağımlı olup olmadığı incelenmektedir. Değerlendirme sonucunda farklı sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin entegre raporlarının okunabilirlik derecesi sektörlere bağımlıdır şeklindeki H_1 hipotezi reddedilmiş ve yıl bazında entegre raporun okunabilirlik derecesinin sektörlerden bağımsız olduğu bulgusu elde edilmiştir. Bu nedenle de her sektörün entegre raporun önemini farkında olduğu düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen bulgulardan birisi de okunabilirlik puanları ile rapor uzunlukları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaması olmuştur. Rapor uzunluklarıyla okunabilirlik ilişkisi literatürde birçok kez tartışma konusu olmuştur. Analiz kapsamına dahil olan entegre raporların okunabilirlik puanlarıyla rapor uzunluğu arasında pozitif ilişki olduğunu iddia eden H_2 hipotezi reddedilmiştir.

Analiz bulgularından bir diğeri de; entegre raporların okunabilirlik puanlarıyla aktif devir hızı, net kâr/ satış oranı, öz kaynak kârlılık oranı, aktif kârlılık oranı, kaldıraç oranı ve borç/öz kaynak oranı arasında bir ilişki tespit edilmemesi olmuştur. Bu bulgunun entegre raporlamanın kurumsal raporlamada nispeten yeni bir yaklaşım olmasından ileri gidebileceği düşünülmektedir.

Analiz sonucunda elde edilen bu bulgular bazı sınırlamaları içermektedir. Bunlardan ilki entegre raporların okunabilirliğinin analizini yapabilmek için kullanılan Readable Pro programının 12 MB boyutundan fazla olan dosyayı boyutunu kabul etmemesidir. Fakat bu çalışmamızın sonuçlarını olumsuz etkilememektedir. Bir diğer sınırlama ise analiz kapsamına 4 sektör seçilerek oluşturulan örneklem sayısı olmuştur. Bundan sonraki çalışmalar daha fazla sektör ve bu sektörleri temsil eden daha çok örneklem üzerinde oluşturulabilir.

Bu çalışma, entegre raporların okunabilirliğini inceleyerek entegre raporlama konusuna farklı bir pencere açmaktadır. Bu yönüyle entegre raporlamayla ilgili benzer konularda tekrarlanan çalışmalardan ayrılmaktadır. Entegre raporlamanın önemini yanında ne kadar okunabilir oldukları ile ilgili farkındalığın oluşması için literatüre önemli bir katkıda bulunabileceği düşünülmektedir. Ayrıca çalışmamız, entegre raporlamayla ilgili geliştirilmeye açık yeni bir alan sunmaktadır.

YAZARLARIN BEYANI

Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

KAYNAKÇA

Agarwal, N. (2020). *Integrated reporting and the readability of annual reports. Do investors care?* Indian School of Business (ISB), Hyderabad; The University of Western Australia - UWA Business School,

Akyüz, K. C., Yıldırım, İ. ve Akyüz, İ. (2020). Birleşik oran analizi (dupont) yöntemi ile kağıt ve kağıt ürünleri sanayi sektöründe performans ölçümü. *Bartı Orman Fakültesi Dergisi*, 22(1), 164-169.

Alagöz, A., Allahverdi, M. ve Ortakarpuz, M. (2018). Entegre raporlamada içerik analizi: Ödüllü raporlar üzerine bir araştırma. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 11(3), 425-461.

- Alfiero, S., Cane, M., Doronzo, R. ve Esposito, A. (2018). The effect of national cultural differences of board members on integrated reporting. *Corporate Board Role Duties and Composition*, 14(1), 7–21.
- Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi. *Dil Dergisi*, 58, 71–75.
- Aymen, A., Sourour, B. S. ve Badreddine, M. (2018). The effect of annual report readability on financial analysts behaviour. *Journal of Economics, Finance and Accounting*, 5(1), 26–37.
- Courtis, J. K. (1995). Readability of annual reports: western versus Asian evidence. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 8(2), 4–17.
- Du Toit, E. (2017). The readability of integrated reports. *Meditari Accountancy Research*, 25(4), 629–653.
- Dubay, W. H. (2004). *The principles of readability*. 1–72.
- El-Haj, M., Alves, P., Rayson, P., Walker, M. ve Young, S. (2020). Retrieving, classifying and analysing narrative commentary in unstructured (glossy) annual reports published as PDF files. *Accounting and Business Research*, 50(1), 6–34.
- Ercan, C. ve Kestane, A. (2017). Kurumsal raporlamada yeni bir yaklaşım olarak entegre raporlama ve bir vaka çalışması. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 8(4), 13–29.
- Ertuğrul, M., Lei, J., Qiu, J. ve Wan, C. (2017). Annual report readability, tone ambiguity, and the cost of borrowing. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 52(2), 811–836.
- Fried, A., Holtzman, M. P. ve Mest, D. (2014). Integrated reporting: the new annual report for the 21st century? *Financial Executive*, 30(4), 24+
- IIRC. (2013). International Integrated Reporting Framework.
- Kaya, H. P. (2015). Entegre raporlama sisteminin ortaya çıkış sebepleri ve şirketlere sağlayacağı faydalar. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 45, 113–131.
- Klare, G. R. (1975). Assessing Readability. *Reading Research Quarterly*, 10(1), 62–102.
- Li, F. (2008). Annual report readability, current earnings, and earnings persistence. *Journal of Accounting and Economics*, 45(2–3), 221–247.
- Lipunga, A. M. (2015). Integrated reporting in developing countries: evidence from malawi. *Journal of Management Research*, 7(3), 130–156.
- Loughran, T. ve McDonald, B. (2014). Measuring readability in financial disclosures. *The Journal of Finance*, 69(4), 1643–1671.
- Luo, J. hui, Li, X. ve Chen, H. (2018). Annual report readability and corporate agency costs. *China Journal of Accounting Research*, 11(3), 187–212.
- Melloni, G., Caglio, A. ve Perego, P. (2017). Saying more with less? Disclosure conciseness, completeness and balance in integrated reports. *Journal of Accounting and Public Policy*, 36(3), 220–238.
- Nilipour, A., De Silva, T. A. ve Li, X. (2020). The readability of sustainability reporting in new zealand over time. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 14(3), 86–107.

- Roman, A., Mocanu, M. ve Hoinaru, R. (2019). Disclosure style and its determinants in integrated reports. *Sustainability*, 11(7), 1–16.
- Sevim, Ş., Kestane, A. ve Yılmaz, N. D. (2017). Entegre raporlamanın yatırımcılar açısından analizi: entegre yatırım analizi algoritması. *International Journal of Academic Value Studies*, 3(14), 154–170.
- Solmaz, E. (2009). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf düzeyi Türkçe metinlerde cümle uzunluğu, kelime uzunluğu ve kelime hazinesinin okunabilirlik üzerine etkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Stone, G. W. ve Lodhia, S. (2019). Readability of integrated reports : an exploratory global study. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 32(5), 1532–1557.
- Temur, T. (2003). Okunabilirlik (readability) kavramı. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 169–180.
- Topcu, M. K. ve Korkmaz, G. (2015). Entegre raporlama: Kavramsal bir inceleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(1), 1–22.
- Vitolla, F. ve Raimo, N. (2018). Adoption of integrated reporting: reasons and benefits - a case study analysis. *International Journal of Business and Management*, 13(12), 244–250.
- Weir, G. ve Ritchie, C. (2006). Estimating readability with the strathclyde readability measure. *ICT in the Analysis, Teaching ve Learning of Languages*, Preprints of the ICTATLL Workshop 2006. Glasgow, 25-32.
- Zakaluk, B. L. ve Jay Samuels, S. (1988). *Readability its past, present and future*, (Issue 6).
- Zamanian, M. ve Heydari, P. (2012). Readability of texts : State of the art. *Theory and Practice in Language Studies*, 2(1), 43–53.
- Zurel, S. (2014). *Readability of annual reports: a comparison of American and French annual reports*. Universiteit Gent.